

Maina Seppälä (toim.)

MIESTEN MIETTEET

KOHTAAMISIA TYÖN JA TYÖTTÖMYYDEN MAAILMASSA

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 54

Vastaava toimittaja: Minna Suutari

Tekninen toimittaja: Johanna Kiviluoto

Taitto: Oona Rouhiainen

ISSN 2670-1928 (PDF)

ISBN 978-951-827-431-8 (PDF)

Lahti, 2022

Kansikuva: Fran_kie. Man walking in the night toward the light, Adobe Stock. Viitattu 11.11.2022 Saatavissa
<https://stock.adobe.com/fi/images/man-walking-in-the-night-toward-the-light/333135103>

MIESTEN MIETTEET

KOHTAAMISIA TYÖN JA TYÖTTÖMYYDEN MAAILMASSA

Miestämö-hankkeen tulokset mieserityisessä työssä

miestämö

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

JOHDANTO

Mieserityisiä kysymyksiä on pohdittu LAB-ammattikorkeakoulun **Miestämö - Hybridillä työelämään** hankkeessa. Hankkeen tavoitteena oli tukea työttömiä miehiä kohti korkeakouluopintoja ja työelämää.

Hankkeessa kokeiltuja keinoja olivat:

Ilmiökeskustelut -jotka kokosivat yhteen aiheesta kiinnostuneita monesta eri organisaatiosta. Keskusteluissa oli mieheyteen liittyviä teemoja, kuten isyys tai itsetunto ja alustaja, joka johdatti osallistajat aiheen pariin.

Kampustutustumiset -joille osallistui työllisyyspalveluissa tai kolmannen sektorin palveluissa mukana olevia nuoria yhdessä tutun ohjaajan kanssa. Kampuksella tutustuttiin tiloihin ja opetusohjelmiin ja mietittiin, voisiko korkeakoulu olla mahdollinen opiskelupaikka.

Moodle-kurssi -jossa sai harjoitella korkeakoulussa tarvittavia opiskelutaitoja ja reflektoida omaa osaamistaan. Kurssilla mietittiin identiteettiä ja opintoihin liittyviä kysymyksiä ja palautettiin tehtäviä erilaisille alustoille, jolloin toimiminen hybridiympäristössä karttui.

Miehiä tavattiin paitsi kampuksilla ja verkossa, myös muuten erilaisissa palveluissa sekä syvällisimmissä keskustelutilanteissa. Tavoitteena oli koota herkästi syrjään jäävien miesten ja heitä kohtaavien ammattilaisten tarinoita ja sitä kautta ymmärtää laajemmin miesten kokemusmaailmaa. Kun tässä julkaisussa on jossain kohtaa ” ja sitaatti, ovat ne näissä kohtaamisissa kirjattuja, anonymisoituja kommentteja.

Julkaisumme pitää sisällään hankkeen pääasialliset tulokset: mitkä syyt ovat taustalla miesten naisia suurempaan, osin rakenteelliseen, työttömyyteen, miksi miehet eivät aina koe koulua omaksi paikakseen, kuinka kohdata miehiä eri palveluissa ja kuinka opettaa mieserityistä kohtaamista tulevaisuuden ammattilaisille. Pohdimme artikkeleissa myös, miksi miesten on välillä vaikea hakeutua avun piiriin ja vuoropuhelun muodossa miesten omia ajatuksia aiheesta. Julkaisun lopusta löydät myös infograafin sukupuolisensitiivisestä työotteesta ja ilmiökeskustelujen järjestämisestä. Yhden ilmiökeskustelun mainoskin tallennettiin mukaan.

Toivottavasti aiheet puhuttelevat ja tuovat nämä mieserityiset kysymykset lähelle!

Hankeryhmän puolesta,
Maina Seppälä

Hanketta toteuttivat ja julkaisuun kirjoittivat

Markus Halonen

joka aiemmalla liikunnanohjaajan kokemuksellaan otti vastaan kampu-stutustumisiin tulevat ryhmät rennosti ja kunnioittaen. Markus jakoi omia mietteitään ja sai ilmapiirin korkeakoulu-maailmaan tutustumisiin avoimeksi ja lähes-tyttäväksi.

Kati Ojala

Sosionomikoulutuksen lehtori, jolla oli aina aikaa kannustavalle palautteelle. Kati hallitsi hybriditoteuttamisen Moodle-kurssilla ja pys-tyi räätälöimään kurssin sisältöä osallistujien osaamisen mukaan. Katin kautta hanke tavoitti myös kymmeniä tulevia alan ammattilaisia ja vei sinne tietoa sukupuolisensitiivisestä työt-teesta.

Tiia Saareks

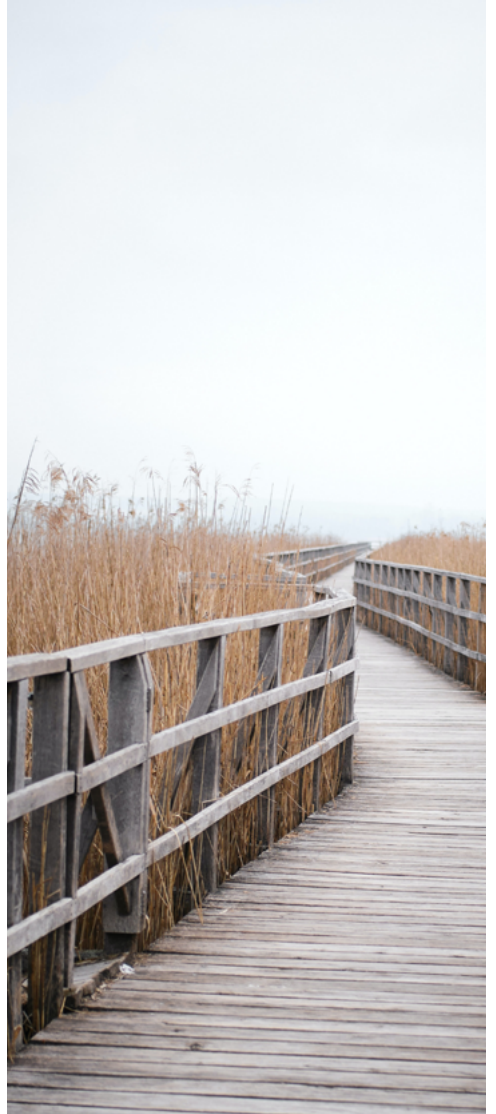
Opiskelija, joka hyppäsi hankkeeseen mukaan harjoittelun ajaksi. Tiia toi mukanaan ajatte-levaisen ja työhön paneutuvan luonteensa ja tavoitti nopeasti hankkeen ydinkysymykset.

Harri Sarjanoja

Projektipääällikkö, jolla on aiempaa kokemusta poika- ja miestyöstä sekä syvälinen näkemys aiheiden taustoihin. Harri halusi ennen muuta kohdata kaikki, niin asiantuntijat kuin yksittäi-set osallistujat tai tilaisuuksissa vastaantulevat miehet tasa-arvoisesti.

Maina Seppälä

Sukupuolentutkimusta opiskellut ja tasa-arvoasioiden parissa työskennellyt asiantuntija, joka osallistui vähän kaikkeen ja toimitti tämän julkaisun. Maina pohtii mielellään asioiden taustoja ja niihin liittyviä teorioita.

Lisää aiheesta mm. Saimaan miehet -sivustolla, jota olimme hankeaikana kehittämässä.

 facebook.com/saimaaniemiet

Sisällys

- 4 Johdanto
- 7 Mies koulun penkillä
Harri Sarjanoja & Maina Seppälä
- 12 Kadonneet työmiehet?
Harri Sarjanoja & Maina Seppälä
- 16 Palvelujen piiriin hakeutumisen
haasteet miehillä
Markus Halonen
- 21 Miesten kohtaaminen asiakastyössä
Kati Ojala
- 25 Miten opettaa mieserityistä aihetta
Kati Ojala
- 28 Vuoropuhelu
Tiia Saareks
- 35 LIITE 1
Ilmiökeskustelu mieserityisyydestä
- 37 LIITE 2
Hankkeen aikana kirjoitetut blogitekstit

Harri Sarjanoja & Maina Seppälä

MIES KOULUN PENKILLÄ

Miestämö-hankkeessa tehdyissä työttömien miesten haastatteluista on havaittavissa aika yleinen kokemus siitä, että koulu-aika ei ole ollut helppoa. Monilla on taustallaan kiusatuksi tuleminen kokemuksista ja ylipäätään ajatus koulusta väkivaltaisena tai muuten vaikeana paikkana.

Se on varmaan yksi ainakin, kun itselläkin koulusta lähtien, se ei paljon opiskeleminen kiinnostanut, niin sitten joutui hakemaan sellaisia ammatteja, joissa ei nyt ollut välttämättä sitä jatkuvuutta.

Koulu ei instituutiona välttämättä tunnista poikien potentiaalia, vaan pojat suoriutuvat edelleen koulusta tyttöjä heikommin, vaikkei tähän olisi suoranaista kognitiivista perustetta. Hankkeen haastateltavat puhuivat myös kapeasta miehen mallista, johon ei kuulu koulussa hyvin pärjääminen. Poikien kuuluukin olla hieman välinpitämättömiä, villejä ja kiinnostuneita enemmän käytännön tekemisestä ja liikkumisesta kuin lukemisesta ja teoriasta.

Suomalaisen pojan ja miehenkin rooli on, että se ei ole isommassa mittakaavassa hienoa, että osaa lukea ja pärjää koulussa ja on jotenkin herkkä tai pukeutuu jotenkin eri tavalla.

Tästä hiljaisesta totuudesta kertoo myös tuore amerikkalainen tutkimus, jossa todettiin homomiesten kouluttautuvan heteromiehiä pitemmälle (Puttonen 2022). Tutkimuksen mukaan heteronormatiivisessa maailmassa poikien kouluvastaisuus on vahva oletama. Koska homoseksuaalisesti suuntautuneet nuoret pojat eivät täytä tätä normia, he ovat vapaampia valitsemaan toisia eli kiinnostumaan myös koulumenestyksestä. Heillä ei myöskään ole mainetta, minkä voisi tämän vuoksi menettää. Koulunkäyntiin on jopa suotavaa panostaa, koska se voi tarjota hyväksymisen ja onnistumisen kokemuksia koulumaailmassa, jota on kutsuttu joskus jopa kaikkein homofobisimmaksi instituutioksi. Koulunkäyntiin ja koulumenestykseen liittyy siis paljon enemmän hiljais-tietoa ja suuria tunteita, mitä akateemisessa koulumaailmassa ehkä ymmärretään-kään.

Kaikki nämä lapsuus- ja nuoruusiän kokemukset vaikuttavat vielä aikuisenakin siihen, että kouluun hakeutuminen ei välttämättä tunnu mielekkäältä vaihtoehdolta.

9 Kun mennään sinne koulutusmaailmaan, joka oli 30 vuotta sitten, niin silloinhan se oli sellaista kalvosulkeista, ei niin miellyttävää.

Itsetunto ja heikko opiskelijaidentiteetti ajavatkin poikia alisuoriutumaan kouluaikoina. Tällä voi olla pitkät seuraukset, sillä koulumenestyksellä, olipa se hyvää tai huonoa, on taipumusta kumuloitua ajan kuluessa.

Koulutuksella näyttäisi olevan merkittävä rooli elämäntulon kannalta. Peruskoulussa epäonnistuminen johtaa ammattikoulutuksesta ja lukiosta ulos jäämiseen ja tämä edelleen vaikuttaa heikkoon ja epävarmaan työmarkkina-asemaan (Sipilä ym. 2011). Riski kasautuvaan huono-osaisuuteen on olemassa ja sille on kylvetty siemen jo alakouluaikoina.

Kouluttamattomuus ja työttömyys linkittyvät yhteen

Kun kokemukset koulusta ovat epämukavia, saa aikuisena tapahtua iso ajatusmaailman muutos, että koulutus tuntuisikin houkuttelevalta valinnalta. Tulevaisuudessa urat ovat kuitenkin entistä vaihtelevampia ja nopeatempoisempia, jolloin uusia työpaikkoja ja aloituksia, jopa kokonaan uusia aloja, tulee eteen aiempaa useammin. Tämä tarkoittaa myös todellista elinikäistä oppimista. Vaikka oppimista tapahtuu paljon myös työpaikoilla, tarvetta on myös formaaleille ammatillisille ja korkeakouluopinnoille.

Suomalainen työelämä ja laajemminkin yhteiskunta arvostaa koulutusta, ei pelkästään oppimisen kannalta, vaan sellaisena näyttönä, että ihminen on täysivaltaisesti mukana kehityksessä. Opiskeluun ja suoritettuihin tutkintoihin liittyy mielikuvia myös kunnollisuudesta, kehittymismyönteisyydestä ja oppimiskyvystä. Pärjätäkseen työmarkkinoilla monet koulutusta aiemmin vieroksuneet nuoret kuitenkin aloittavat koulutuksen, koska yksilöllinen elämäntapa osoittautuu liian vaikeasti sovitettavaksi yhteiskunnan institutionaaliin oletuksiin (Sipilä ym). Koulutuksen suorittaminen on sekä yleisten arvostusten mukaista että välttämätöntä työmarkkinoilla pärjäämisen kannalta.

Miten jatkuvan oppimisen ajatus olisi myytävissä erityisesti ammatillisen koulutuksen käyneelle miehille? Nyt henkilöistö-, itsensä kehittämis- ja täydennyskoulutuksissa yliedustettuina ovat ammattikorkeakoulun tai yliopiston käyneet henkilöt.

Koulutus on sekä miehillä että naisilla merkittävä työttömyyden ennustaja, mutta miehillä alhainen koulutustaso on naisia huomattavasti voimakkaammin yhteydessä työttömyyteen. Miehillä pelkän peruskoulun suorittaneiden riski olla työttömänä on yli kuusinkertainen (Sipilä ym.).

” Vanhempien miesten kohdalla on puhuttu siitäkin että osalla miehistä on sellainen ajatus että kun he ovat koulut kerran käyneet niin, ei tarvitse toista kertaa käydä.

Sehän ei tässä nykyisessä työmarkkinatilanteessa valitettavasti pidä paikkaansa.

Miten voi olla niin, että samankaltaisista lähtökohdista ja samantasoisesta älykkyydestä huolimatta poikien keskiarvo koulussa on melkein numeron verran tyttöjä heikompi? Tätä kysyy ekonomisti **Antti Koskela** STTK:sta (Koskela 2018). Kysymys on keskeinen tasa-arvoisen yhteiskunnan ja peruskoulutuksen mallimaana tunnetun Suomen koulutustasosta. STTK:n mielestä miesten koulutusvaje on tasa-arvo-ongelma. Ajassa, jossa työn sisällöt ja tekemisen tavat ovat jatkuvassa muutoksessa, osaaminen luo turvaa.

STTK:n johtajan **Taina Vallanderin** mukaan sukupuolten väliset koulutuserot ovat merkittävä yhteiskunnallinen ongelma. Koulutuseroista johtuva osaamisvaje voi vaikeuttaa uudelleentyöllistymistä ja johtaa joissain tapauksissa pitkittyneeseen syrjäytymiseen työmarkkinoilta. (Demokraatti 2020)

Jos peruskoulussa epäonnistuu syystä tai toisesta, pahimmassa tapauksessa se johtaa koko elämäntaitaiseen koulutusvajeeseen ja hyvin etäiseen suhteeseen opiskeluun ylipäätään, jolloin täydennyskoulutus tai uuden alan löytäminen on entistä haastavampaa.

Koulutus on sekä miehillä että naisilla merkittävä työttömyyden ennustaja, mutta miehillä alhainen koulutustaso on naisia huomattavasti voimakkaammin yhteydessä työttömyyteen. Pelkän peruskoulun suorittaneiden miesten riski olla työttömänä on yli kuusinkertainen verrattuna naisiin.

Tulevaisuudessa urat ovat kuitenkin entistä vaihtelevampia ja nopeatempoisempia, jolloin uusia työpaikkoja ja aloituksia, jopa kokonaan uusia aloja, tulee eteen aiempaa useammin. Tämä tarkoittaa myös todellista elinikäistä oppimista.

Vaikka oppimista tapahtuu paljon myös työpaikoilla, tarvetta on myös formaaleille ammatillisille ja korkeakouluopinnoille. Niihin pitää saada lisää miehiä!

LÄHTEET

Puttonen, M. 2020. Tutkimus: Homomiehet kouluttautuvat muita miehiä pidemmälle, ja syy voi löytyä heteromies-kulttuurista. Helsingin Sanomat. Viitattu 1.6.2022. Saatavissa <https://www.hs.fi/tiede/art-2000008636791.html>

Sipilä, N. Kestilä, L. Martikainen, P. 2011. Koulutuksen yhteys nuorten työttömyyteen Mihin peruskoulutuskinto riittää 2000-luvun alussa? Yhteiskuntapolitiikka. Vol. (2), 121-134. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100556/sipila.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Demokraatti 2020. "Miesten koulutusvaje on tasa-arvo-ongelma" – STTK on huolissaan miesten syrjäytymisestä. Demokraatti. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa <https://demokraatti.fi/miesten-koulutusvaje-on-tasa-arvo-ongelma-sttk-on-huolissaan-miesten-syrjautymisestä/>

STTK. Koskela, A. 2018. Koulu tyttöjen ehdoilla – työelämä miesten? Viitattu 30.5.2022. Saatavissa <https://www.sttk.fi/2018/05/08/13778/>

KUVITUSKUVAT

Sivu 7: Dumlaio, N. 2018. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/xPHmmVKS8IM>

Sivu 9: Litvin, A. 2015. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/K3uOmmIQmOo>

A close-up of a human hand reaching out towards the right, with the sun setting in the background over a vast, blurred field. The lighting is warm and golden, creating a sense of hope or reaching for something. The background is a soft-focus landscape of a field under a sunset sky.

Harri Sarjanoja & Maina Seppälä

KADONNEET TYÖMIEHET?

Työllä on eri merkitys eri ihmiselle: joillekin työ merkittävä osa elämää tai osa omaa identiteettiä, joillekin pakollinen paha tai se millä saa hankittua leipää pöytään. Työhön ja ammattiin ajautetaan sattumalta, päästään vahingossa, tunnetaan suurta kiinnostusta tai hakeudutaan intohimoisesti. Suomalaisessa yhteiskunnassa työ on joka tapauksessa ollut yksi ihmisen elämän peruspilikoista. Kovaa työntekoa on arvostettu ja erilaisiin ammattilaisiin on suhtauduttu arvostaen. Työ on ollut etenkin miesten oman arvon mitta ja siihen on liittynyt myös oletus siitä, että mies toimii perheen pääasiallisena elättäjänä.

Työllä on suomalaisessa yhteiskunnassa vahva, jopa hegemoninen asema (Kortteinen 1992), jolloin työttömyys vaikuttaa paitsi toimeentuloon, myös käsitykseen itsestä. Työttömyyteen liittyy paljon häpeää ja huonommuuden tunteita, joita ei virallisissa konteksteissa helppo ottaa puheeksi.

Tämä oletus on viime vuosien aikana toki murentunut ja tasa-arvon edistyessä perheyksiköt ovat myös taloudellisesti aiempaa tasa-arvoisempia. Naiset kouluttautuvat ja käyvät töissä kuten miehetkin, mutta edelleen saattaa arvomaailmassa olla kaikuja menneiltä vuosilta. Vaikka yhteiskunta muuttuu, ei arvot ja stereotyyppiset ajatusmallit miehistä ja naisista muutu yhtä nopeasti tai täysin. Myös työ käsitteenä on jatkuvassa muutoksessa. Yhä useampi tekee suorittavan tai ruumiillisen työn sijasta abstraktimpaa, modernin yhteiskunnan rakentumiseen tarvittavaa työtä.

Miesten työt ovat perinteisesti sijoittuneet teollisuuteen, maatalouteen ja muille sellaisille aloille, jotka ovat olleet rakenteellisen murroksen kourissa yhteiskunnan muuttuessa kohti palveluyhteiskuntaa. Rakenteellinen murros onkin osunut miehiin naisia vahvemmin. Perinteisiltä miesvaltaisilta aloilta on hävinnyt paljon työpaikkoja ja uusia työpaikkoja on syntynyt erityisesti julkisen sektorin ja palvelujen pariin. Muutoksissa korostuu ja tulee voimakkaasti esiin suomalaisen yhteiskunnan voimakkaasti segregoituneet työmarkkinat. Etenkin teollisuustyöpaikkojen määrä on vähentynyt, kun toimialarakenne on muuttunut. Työttömäksi on siirtynyt paljon suorittavaa työtä tekeviä mie-

”**Tietenkin vaikuttaa tämä meidän luterilainen eetos, että työtä sinun pitää tekemän, vaikka henki lähtisi.**

Koska olet mies, sinun pitää elättää perheesi, oli sitä työtä tai ei.

hiä, joilla ei ole juuri peruskoulun jälkeistä koulutusta – ainakaan sellaista, joka pitäisi heidät työmarkkinoilla. Suurimmalla osalla työttömistä on taustallaan yksi tai kaksi työllistymistä heikentävää rakenteellista tekijää. Ilmiö liittyy perinteisesti miesvaltaisten toimialojen heikkoon menestykseen. Lähes 80 prosenttia työttömistä, joiden työkokemus oli taantuvalla toimialalta, on miehiä (Pyykkönen & Pyykkönen 2017). Työttömyys ja siihen liittyvät haasteet ovat ns. *”ilkeitä ongelmia”*, johon ei riitä yhden erikoisalalan osaaminen.

Helsingin Yliopiston sosiaalipolitiikan professori **Heikki Hiilamon** mukaan työelämän ulkopuolella olevat lähes 79 000 miestä kertovat yhtäältä työmarkkinoiden ja toisaalta koulutuksen rajusta murroksesta. Tämä näkyy erityisesti teollisuudessa, missä työllisyys on Suomessa heikentynyt noin kaksi kertaa enemmän kuin euroalueella keskimäärin (Hiilamo 2017).

Työttömien ääni näkyviin palveluja suunniteltaessa

Työelämän nopea muutos sysää ihmisiä marginaaliin

Etuuksien, projektimaisen työotteen sekä lyhyiden työsuhteiden yhtälö vaatii yksittäiseltä työnhakijalta ja työntekijältä paljon osaamista ja jaksamista, aktiivisena pysyttelyä. Etenkin luovilla aloilla, joissa mukaan tulevat myös apurahat, tilanne voi olla yksilön näkökulmasta vaikea. Vaikka tulevaisuudesta emme varmuudella tiedä, niin useat tehdyt selvitykset ennustavat, että tulevaisuudessa työmarkkinat ovat mitä suuremmassa määrin osaamisen tarjoajien yksi suuri markkinapaikka. On mahdollista, että tulevaisuuden työntekijät eivät työskentele enää vain yhdelle työnantajalle, vaan niin sanottu sopimustalous yleistyy. Yhdellä työntekijällä voi olla useita työsopimuksia oman osaamisen myymisestä eri yrityksille, instansseille tai itsenäisille projekteille. Tämä tietäen tulisi erilaisten etuuskien, palkkatyön ja osa-aikaisuuden olla toimiva mahdollisuus tehdä työtä.

Tällainen työn teon tapa vaatii oman osaamisen markkinointia ja myymistä. Osaaminen täytyy osata hinnoitella ja paketoita helposti löydettäväksi ja ostettavaksi kokonaisuudeksi. Itsestään markkinoinnin tai palvelumuotoilun taidot eivät synny eikä niitä välttämättä osata kaikilla aloilla tunnistaakaan. Työttömät tarvitsevatkin tukea uudenlaiseen työn etsimiseen ja tarjoamisen tapoihin. On yleisesti tiedetty, että palveluja saavat he, jotka eniten pitävät ääntä itsestään (Salokoski 2017). Monet miehet eivät kuulu tähän väestöosaan. Miesten työ-

lisyys tai työttömyys ovat voimakkaasti suhdanneriippuvaisia (Alatalo ym. 2019). Osaamisen näkyväksi tekemisen lisäksi miehet tarvitsevat tukea nopeasti muuttuvassa työelämässä ja työelämäpalveluissa esimerkiksi etäiseksi koetun viranomaistyöskentelyn ja -kielen vuoksi. Työvoimapalveluihin pääsy onkin tärkeä tasa-arvokysymys miesten kannalta (THL 2021). Matalan kynnyksen toimintatapa ja helppo lähestyttävyyys voivat olla tarpeellisia tukimuotoja miehille.

Työelämän ulkopuolella olevat myös nähdään kansantalouden kannalta ongelmallisena ryhmänä, johon pitää kohdistaa erilaisia sanktioita. Tämä näkökulma painottuu liiankin voimakkaasti etenkin mediassa (Salokoski 2017). Olisikin syytä miettiä ongelmaa muidenkin näkökulmien, kuten osaamisen laaja-alaisen hyödyntämisen sekä työn ja etuuskien uudelleen järjestelyinä, jolloin aito mahdollisuus olla töissä joutumatta tuloloukkuihin olisi mahdollista.

Työn merkityksellisyys

Sini Hanski MIELI Suomen mielenterveys ry:stä sanoo, että osattomuus on sana, joka kuvaa hyvin monen työttömäksi jääneen tuntemuksia.

Konkreettisimmillaan osattomuuden kokemus on työyhteisön ulkopuolelle jäämistä, työtätekevän arjesta ja rytmistä luopumista. Ei ole enää työpäivää, työviikkoa, vapaita ja lomiamia. Kaikki on vain yhtä ja samaa. Suomessa työ on arvossaan ja sitä pidetään usein linkkinä yhteiskunnalliseen osallisuuteen. Ilman työtä olo voi olla kuin toisen luokan kansalaisella ja jos työttömyys jatkuu pitkään, voi työtön alkaa kokemaan osattomuutta myös yhteiskunnasta.

Nyt ollessani työtön haaveilen siitä, että voisin vielä tehdä työtä, josta nautin.

Tyytyisin silti vähempäänkin, kunhan tekemisessä on jotain järkeä ja siitä saa palkkaa.

LÄHTEET

Alatalo, J., Larja, L. & Räsänen, H. 2019. Työllisyysaste-erot Pohjoismaissa ja eräitä taustatekijöitä niille. TEM-analyyseja 91/2019. Helsinki. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161573/Ty%C3%B6llisyysaste-erot%20Pohjoismaissa%20ja%20er%C3%A4it%C3%A4%20taustatekij%C3%B6it%C3%A4%20niille_.pdf

Hiilamo, H. 2017. KADONNEET TYÖMIEHET -Suomessa 79 000 miestä ei tee tai aina edes hae töitä – mitä heille tapahtui? EVA-analyysi nro 54. Helsinki. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/02/no_54.pdf

Kortteinen, M. 1992. Kunnian kenttä. Suomalainen palkkatyö kulttuurisena muotona. 2. painos. Hämeenlinna: Hanki ja Jää.

Pyykkönen J., Myrskylä P., Haavisto I., Hiilamo H. & Nord U. 2017. KADONNEET TYÖMIEHET -Suomessa 79 000 miestä ei tee tai aina edes hae töitä – mitä heille tapahtui? EVA-analyysi nro 54. Helsinki. Elinkeinoelämän valtuuskunta. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2017/02/no_54.pdf

Pyykkönen, T. & Pyykkönen, J. 2014. Rakennetyöttömyys ei hahdu nousukauteen. Tieto & trendit. Viitattu 10.8. 2022. Saatavissa <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2014/nousukausiaan-ei-ratkaisisi-rakennetyottomyytta/>

Salokoski, I. 2017. Hanke hiljaisten Tesoman miesten asialla. Oma Tesoma. Viitattu 10.8.2022. Saatavissa <https://omatesoma.net/2017/09/26/tesoman-miesten-asialla/>

THL. 2021. Palvelut ja sukupuoli. Sukupuolten tasa-arvo. Viitattu 7.3.2022 Saatavissa <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/hyvinvointi-ja-terveys/palvelut-ja-sukupuoli/>

KUVITUSKUVAT

Sivu 12: Pyryn, B. 2019. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/1HEeUqxzv3w>

Markus Halonen

PALVELUJEN PIIRIIN HAKEUTUMISEN HAASTEET MIEHILLÄ

Syrjäytyminen, asunnottomuus, väkivaltarikokset ja päihdeongelmat ovat merkittäviä yhteiskunnallisia ongelmia. Ne aiheuttavat inhimillistä kärsimystä suurelle joukolle yksilöitä, joiden elämää ja arkea ne koskettavat joko suoraan tai välillisesti. Miehet ovat selkeästi yliedustettuina edellä mainittujen ilmiöiden tilastoissa. Miksi mies ei hakeudu avun piiriin ajoissa? Mitä pidempään ongelmien annettaan kasvaa ja kasautua, sitä työläämpää niiden ratkaiseminen on yksilö- ja yhteisötasolla. Käsiyksen miehen mallista ja aikaisemmat kokemukset ovat avainasemassa, jos tilanteeseen halutaan muutosta. Tämä vaatii avointa keskustelua siitä, mitkä asiat pojille ja miehille ovat yhteiskunnassamme sallittuja

Samaistuttavia esimerkkejä avun hakemisen esteistä

Kaikilla meillä on kokemusta erilaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakkuuksista. Moni pystyy samaistumaan siihen, että hammaslääkärissä käynti herättää pelkoa ja negatiivisia ennakkotajatuksia. Noin kolmasosa suomalaisista pelkää hammaslääkärinä. Pelon ulkoisia syitä ovat esimerkiksi huonot hoitokokemukset, kipu tai kavereiden kauhukertomukset. Syitä voidaan löytää myös sisäisistä tekijöistä, jotka liittyvät esimerkiksi psyykkiseen alttiuteen ahdistukselle ja pelolle. Potilaalle pelko voi synnyttää itseään ruokkivan kehän, jossa hoidon välttely aiheuttaa tilanteen pahenemista suussa, josta seuraa häpeää ja lisää pelkoa (Nissinen 2020).

Hammaslääkäripelko on ilmiö, jonka avulla voidaan tarkastella avun piiriin hakeutumisen haasteita tunnistettavalla ja konkreettisella tavalla. Pelko ja aikaisemmat kokemukset vaikuttavat käytökseen. Hammaslääkäripelko on yleisempää naisilla ja tytöillä kuin miehillä ja pojilla. Syinä tälle on esitetty sosiaalista painetta, jonka vuoksi miehet eivät tunnusta pelkäävänsä ja toisaalta biologisia eroja, jonka vuoksi naiset ovat alttiimpia pelolle (Lahti & Tolvanen 2016). Voidaanko tässä nähdä poikkeus, joka vahvistaa säännön? Miesten masennusdiagnoosit ovat Suomessa huomattavasti harvinaisempia kuin

Palveluiden piiriin hakeutumisen haasteet miehillä

naisten. Väestötutkimuksissa edellisen vuoden aikana häiriötason masennuksen oli sairastanut 7% naisista ja 4% miehistä. Tilastoon vaikuttaa osaltaan se että miehet eivät hae apua masennukseensa eivätkä kerro siitä kyselyissä tai eivät tunnista sairastavansa masennusta eivätkä siksi osaa siitä myöskään kertoa (Evermind 2021). Tämä voidaan nähdä käänteisenä ilmiönä hammaslääkäripelolle. Masennuksen diagnosointi ei toki ole yhtä suoraviivaista kuin akuutissa hammaslääkäripelossa. Miehen kokiessa, että pelon ja havoittuvuuden näyttäminen on hänelle kielletty, voi se kuitenkin olla vaikuttajana avun hakemiseen molemmissa tapauksissa.

Miehet kohderyhmänä

Miesten kokema korkea kynnys avun hakemiseen on nähtävissä selvästi esimerkiksi Mieli Ry:n syksyllä 2021 toteuttamassa kyselyssä, jossa kartoitettiin miesten avun hakemista mielenterveyden haasteisiin ja miten kynnystä voisi madaltaa. Kolme neljästä vastaajasta tunnisti olleensa tilanteessa, jossa oli avun tarpeessa mutta ei hakeutunut sen piiriin (Mieli ry 2022)

Yksi näkökulma, jolla mieserityisyyttä palvelujen kehittämisessä voidaan huomioida, on parempi tietous, siitä missä vaiheessa niiden piiriin hakeudutaan. Itse pärjäämisen eetos elää suomalaisten miehen elämässä vahvana, avun pyytäminen voidaan nähdä tässä eetoksessa heikkoutena. Perinteiseen miehen malliin kuuluu tunteiden näyttämisen säätely ja ajatukset itkun tai haavoittuvuuden näyttämisestä heikkoutena. Pienestä pitäen kilpailaan siitä, kuka on kovin (Virtanen 2021). Tämä johtaa siihen, että mies yrittää tukahduttaa ongelman, jota ei itse pysty ratkaisemaan. Palveluita tarjoavien tahojen tulisi tiedostaa, että avun piiriin hakeutuneen miehen valmius avautua vaatii usein sensitiivistä käsittelyä koska käsitys miehen roolista toimii sen esteenä.

Valituilla sanoilla on merkitystä

Miesten kokemat haasteet avun hakemisessa ei ole pelkästään suomalainen ilmiö. Australiassa toteutetussa valtakunnallisessa kampanjassa miehiä rohkaistiin hakemaan apua puhelinpalvelusta. Laajasta kampanjoinnista ja markkinoinnista huolimatta yhteydenottoja tuli hyvin vähän. Kun markkinoinnissa ”*hae apua*” korvattiin sanoilla ”*kysy neuvoa*”, soitot linjalle kasvoivat merkittävästi (Sveins 2022). Tämä on yksi esimerkki siitä, että palveluista kerrottaessa viestinnän ja markkinoinnin kohdentaminen miehiin vaatii huomiota ja mielellään myös kohderyhmän osallistamista suunnitteluun toimiakseen toivotusti. Miehellä voi olla jo it-

sellään ymmärrys siitä, että oma tilanne ei ole yksin ratkaistavissa, mutta vasta oikeanlainen paketointi auttaa ylittämään kynnyksen toimia.

Miehen palvelujen piiriin hakeutuminen on jo itsessään arvostettava suoritus ja palaute, joka siinä tilanteessa annetaan, tulisi olla positiivista ja tulevaisuuteen positiivisesti orientoitunutta. Mies on arvokas ja avun arvoinen, kuten kaikki ihmiset. Miehelle sen vakuuttaminen avun ja tuen piiriin hakeutumisen tapahtuessa on siis erityisen tärkeää. ”Sinä selviät kyllä” on rohkaiseva ja hyvää tarkoittava kommentti, mutta miehisiin malleihin liitettynä se voi johtaa ”minä selviän itse” tulkintaan ja akuutin helpotuksen jälkeen tapahtuvaan poistumiseen avun piiristä, vaikka perimmäisistä ongelmista ja haasteista olisi päästy vasta raapaisemaan pintaa. ”Sinä olet avun arvoinen” on viesti, jolla on läpäistessään miehen kuoren mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti hänen hyvinvointiinsa läpi elämänsä.

Lapsuus ja nuoruus miehen mallin rakentajia

Parasta hyvinvoinnin edistämistä on tietenkin sellainen ennaltaehkäisevä toiminta, joka antaa työkaluja ja käsitellä elämässä vastaantulevia haasteita rakentavasti ja avulla. Se että on saanut itselle hyödyllistä, mielekästä ja toimivaa tukea aikaisemmin voi myös laskea kynnystä hakea sitä tarvittaessa tulevaisuudessa. Lapsuuden ja nuoruuden kokemukset miehen mallin muodostumisessa ovat aivan keskeisiä. Tunne- ja psykologisia taitoja kannattaa käsitellä osana kasvatusta tunnistettavilla ja ymmärrettävillä tavoilla. Jokainen lapsi ansaitsee tulla kohdatuksi ja arvostetuksi yksilönä, jolla on rikkaat ja ainutlaatuiset ominaispiirteet ja persoona. Pojat saavat olla poikia ja tytöt tytöjä mutta kaikista tärkeintä on se, ettei lapsissa ruokita häpeän ja vääränlaisuuden tunnetta sukupuolen tai minkään muun ominaisuuden vuoksi.

Lopuksi

Mieserityisyydestä puhuminen saattaa aiheuttaa monenlaisia reaktioita. Epäkohdat ja ongelmat, joita miehet kohtaavat ovat todellisia ja kehityksen suunnan muuttaminen erittäin merkittävä yhteiskunnallinen kysymys. Jokainen toimenpide, joka parantaa miesten hyvinvointia ja ennaltaehkäisee ongelmien kasautumista vaikuttaa positiivisesti yhteisöihin ja laajemmin koko yhteiskuntaan. Miesten ja poikien parempi huomiointi esimerkiksi koulutuspolkujen ja matalan kynnyksen palveluiden suunnittelussa on välttämätöntä. Suuret muutokset rakentuvat pienemmistä teoista ja pitkäjänteisyydestä, joita riittävät resurssit tukevat.

Palveluiden piiriin hakemisen haasteet miehillä

Liikunnan avulla helpommin avun piiriin?

Miehet tunnistavat ongelmiaan mutta eivät hae apua. Liikunta ja sosiaalinen kanssakäyminen ovat suojatekijöitä, jotka voidaan yhdistää helposti. Olisiko ohjattu miesten liikuntaryhmä yksinkertaisuudessaan yksi toimiva ratkaisu madaltamaan avun hakemisen kynnystä? Sosiaalisuus ja hyvinvointi ovat liikunnan tärkeimmät merkitykset suomalaisille miehille (Zacheus 2010). Kriisissä voi olla ajatuksena helpompi lähteä äijäporukassa lenkille kuin osallistua vaikkapa miesten eroryhmään. Liikunnan lomassa voi ja saa myös puhua asioista ja vertaistukeakin on tarjolla. Ryhmään ohjattaisiin esimerkiksi lähetteellä SOTE-palveluista. Toiminta voisi olla terapeutista niillekin miehille, joilla ongelmista puhumisen kynnys on nykyhetkessä liian korkea ja johtaa vertaistuen myötä parantuneeseen kykyyn ottaa apua vastaan.

LÄHTEET

Evermind 2021. Miehen masennus oireilee usein eri tavalla kuin naisen – ja voi jäädä huomaamatta jopa mieheltä itseltään. Viitattu 5.10.2022. Saatavissa <https://www.evermind.fi/miehen-masennus-oireet/>

Lahti, S. & Tolvanen M. 2016. Kuka pelkää hammaslääkäriä. Finnbrain Viitattu 23.9.2022. Saatavissa <https://sites.utu.fi/finnbrain/kuka-pelkaa-hammaslaakaria/>

Mieli ry. 2022. Harva mies hakee apua mielenterveyden haasteisiin. Esteinä tiedonpuute, perinteinen mieskuva ja palvelujen naisvaltaisuus. Viitattu 23.9.2022. Saatavissa <https://mieli.fi/uutiset/harva-mies-hakee-apua-mielen-terveyden-haasteisiin-esteina-tiedonpuute-perinteinen-mieskuva-ja-palvelujen-naisvaltaisuus/>

Virtanen, V. 2021. Usein mies tulee puhumaan, kun korttitalo on jo kaatumassa. Viitattu 14.9. Saatavissa <https://mieli.fi/asiantuntijahaastattelut/usein-mies-tulee-puhumaan-kun-korttitalo-on-jo-kaatumassa/>

Nissinen, A. 2020. Pelon kanssa pärjää. Hammaslääkärilehti. Viitattu 23.9.2022. Saatavissa <https://www.hammaslaakarilehti.fi/uutinen/pelon-kanssa-parjaa>

Sveins, P. 2022. Miestyön ABC. Miehen mieli seminaari 13.5.2022. Viitattu 27.9.2022. Saatavissa https://www.youtube.com/watch?v=4Qto_Nd6Lko

Zacheus, T. 2010. Liikuntaan ja urheiluun liittyvät merkitykset suomalaisten elämän aikana. Kasvatus&Aika. Vol 4(2), 55-68. Viitattu 30.9. Saatavissa <https://journal.fi/kasvatusjajaika/article/view/68183>

KUVITUSKUVAT

Sivu 16: Henry & co. 2018. Empty seats. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/WldsFuwSS68>

Sivu 17: Proxyclick Visitor Management System. 2019. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/BgT-ZKC6WA4>

Sivu 19: Saulnier, C. 2017. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/TSVN31Dzyv4>

An open book with a white bookmark is shown from a high angle, resting on a light-colored wooden surface. The pages are white and the cover is a light brown color. The lighting is soft and natural, creating a warm and inviting atmosphere.

Kati Ojala

MIESTEN KOHTAAMINEN ASIAKASTYÖSSÄ

Vuorovaikutus on vaativa ammatillisen osaamisen alue ja monet vuorovaikutuskysymykset ovat samanlaisia riippumatta siitä, tehdäänkö ammatillista auttamistyötä esimerkiksi sosiaali-, kasvatusta- vai työllistämistyön organisaatioissa. Vuorovaikutustyössä kyse on ihmisten välisistä suhteista, joissa ei koskaan voi olla täysin valmis ja varautua kaikkeen ennalta asiakasta tapaamatta. Ammatillisessa auttamistyössä tilanteet ja asiakkuuteen johtaneet tarpeet ovat usein myös vaikeita, eikä asiakas välttämättä halua aina osallistua keskusteluun tai ole motivoitunut tavoitteelliseen muutostyöhön. (Mönkkönen 2018.)

Miesten kohtaamista asiakastyössä on pohdittu erityisesti ns. miestyön kontekstissa, jossa tarjotaan erityisesti miehille suunnattuja tukea ja palveluita esimerkiksi vuorovaikutuksellisin keinoin psykososiaalista apua erilaisiin haastaviin elämäntilanteisiin (Peitsalo 2015). Avun hakemisen syyt ovat usein moninaisia ja apua voidaan kaivata niin elämänhallinnan ongelmiin, työllistymiseen liittyviin kysymyksiin kuin henkiseen pahaan oloon. Henkilön hakeutuessa virallisen palvelujärjestelmän piiriin, ovat yksittäisen ammattilaisen tavat kohdata ja ottaa avun tarvitsija vastaan erityisessä asemassa.

Tutkimusten mukaan miesten ja ammattilaisten kohtaamiset eivät aina toteudu parhaalla mahdollisella tavalla. Paras mahdollinen tapa mahdollistaisi tässä tapauksessa kuulluksi tukemisen ja kohtaamisen kokemuksen. Syitä kohtaamattomuuteen löytyy tutkimuksista useita ja syitä tarkastellaan usein naistyöntekijöiden kyvystä tai kyvyttömyydestä kohdata miehiä asiakkaina. Tämä naiset kohtaavat miehiä -näkökulma johtunee pitkälti siitä, että esimerkiksi aikuissosiaalityön asiakkaat ovat pääosin keski-ikäisiä miehiä, kun taas ammatillista auttamistyötä tekevät työntekijät ovat pääosin korkeakoulutettuja naisia.

Ensinnäkin miehillä itsellään on kokemuksia, etteivät he tule auttamisjärjestelmässä kuulluksi työntekijöiden taholta. Auttavilla tahoilla (työntekijöillä) ei aina ole aikaa, tietoa, menetelmiä tai resursseja miesten kanssa työskentelyyn. Miehet ovat kokeneet omien mielipiteidensä ja tarpeiden ohittamista, väärää vallankäyttöä, määräi-

lyä, puolesta päättämistä tai ainoastaan naisen mielipiteen kysymistä, viranomaisten asiakkaaseen suuntautuvasta välinpitämättömyydestä, asiakkaan syyttelystä ja arvostelusta sekä epäuskosta ja mitätöinnistä. (kts. esim. Mäki 2013, Tuominen 2021). Kohtaamattomuuden kokemukset johtuvat toisaalta myös palveluiden byrokraattisista piirteistä ja palvelujärjestelmän toimimattomuudesta ja joustamattomuudesta. Esimerkiksi työttömyys itsessään passivoi ja syrjäyttää sekä johtaa jopa työ- ja toimintakyvyn menettämiseen, mutta työttömyyteen tartutaan usein yhteiskunnan tarpeet edellä ja työttömille langetaan sanktioita kansantaloutta turvaamaan (Tuominen 2021). Lisäksi tutkimuksista nousee esiin myös tulkintoja siitä, että työntekijöillä (naisilla) on haasteita kohdata miehiä ammatillisessa auttamistyössä. Miehiin liitetään ennakkoluuloja ja stereotyyppioita; miehet koetaan uhkana, huolenpitoon kyvyttöminä ja väkivaltaisena sekä keskitytään erittelemään miehillä olevia ominaisuuksia, kuten puhumattomuutta tai kykenemättömyyttä ilmaista tunteita. (Santala 2018.)

Työntekijän osaaminen

Mieserityisen työn yksi keskeisimmistä osa-alueista on huomion kiinnittäminen tapaan, jolla miehet tulevat kohdatuksi. Asiakkaan (miehen) kohtaamiseen vaikuttavia tekijöitä on työntekijän tiedot ja taidot, menetelmällinen osaaminen, oma ammatillinen viitekehys ja työkokemukset sekä kouluttautuminen. Kohtaamisen vaikuttavat myös työntekijän oma ihmiskuva (myönteinen/kielteinen), tietoisuus ja ymmärrys oman sukupuolen vaikutuksesta kohtaamiseen sekä tietoisuus omista eri sukupuoliin liittyvistä asenteista, tunteista, arvoista, normeista, stereotyyppioista ja mieheyteen liitettyistä yhteiskunnallisista rooliodotuksista. (Peitsalo 2015).

Turvallisen ja myönteisen vuorovaikutussuhteen luominen on aina pohja hyvälle työskentelylle. Myönteisessä suhteessa asiakkaan ei tarvitse olla varuillaan tai kokea itseään uhatuksi ja hän voi luottaa työntekijän auttamishaluun. Heti asiakassuhteen aluksi miehelle tulisi syntyä riittävä varmuus siitä, että työskentelyssä huomioidaan myös hänen näkökulmansa ja kokemuksensa käsiteltävästä asiasta. Mikäli asiakkaalla ei ole myönteistä suhdetta työntekijään hän ei luultavasti paljasta hankaluksiinsa liittyviä tunteita tai kerro tärkeitä tietoja, jotka vaikuttavat tilanteeseen. Hyvän vuorovaikutussuhteen puute vie pohjaa pois työskentelyltä ja asiakas saattaa keskeyttää työskentelyn helposti. Työskentelyn alussa on tärkeää selventää osapuolten rooleja, määritellä asiakkaan odotuksia ja selvittää tavoitteellisen työskentelyn prosessin luonnetta sekä työntekijän omaa ja asiakkaan roolia yhteistyökumppaneina, jotka ovat yhdessä etsimässä ratkaisua ongelmaan. (kts. esim. Rostila 2005.)

Ammatillisen auttamistyön asiakastilanteet ovat moninaisia ja kysymykseen, miten miehiä tulisi kohdata erilaisissa palveluissa niin, että kokisivat tulevaisuuden kuulluksi, on kaiketi vaikeaa vastata yksiselitteisesti. Työssä on pyrittävät ottamaan huomioon useiden toimijoiden näkökulmia ja mielipiteitä, mutta hyväksyttävä myös se tosiasia, että viranomaisten tekemät päätökset tai viralliset suositukset tai lausunnot eivät ole kaikkien osapuolten mieleen.

Monelta asiakkaalta on tullut paljon positiivista palautetta suoraan siinä, että tavallaan olen ollut sellaisessa ajatuksessa, että se on hyvin pitkälti työntekijästä itsestään kiinni, millä tavalla kohtaat sen asiakkaan, jotta hän lähtee sitten avautumaan sinulle.

Jokaista työskentelyn osapuolta voidaan kuitenkin kuulla ja hänen näkökulmaansa kunnioittaa arvottomatta ja etukäteen tietämättä. Kaikkien miehiä kohtaavien työntekijöiden (niin nais- kuin miestyöntekijöiden) on hyvä tietoisesti pohtia ja reflektoida omia tunteitaan ja käsityksiään miehestä ja mieheydestä sekä omasta suhtautumisestaan miesten kanssa työskentelemiseen. Tämä koskee myös miestyöntekijöitä. Lähes aina on vaikea tietää, millainen vuorovaikutus palvelee asiakasta parhaiten, ja siksi työntekijä tulee kohdata jokainen asiakas yksilönä ja kunkin tilanteen omilla ehdoilla. Yhteisenä tavoitteena kohtamisessa on kuitenkin dialogisuus, jossa kaikilla osapuolilla on tilaa omille mielipiteille ja ajatuksille (Mönkkönen 2018).

Minkälaisia asenteita minulla on miehiä kohtaan?

Minkälaisia stereotyyppioita omaan ajatteluuni liittyy?

LÄHTEET

- Mäki, S. 2013. Narratiivinen tutkimus miesten kohtaamisen ja kuulluksi tulemisen kokemuksista sosiaalityön asiakkuudessa. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta. Rovaniemi. Viitattu 28.3.2022. Saatavissa <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61478/M%c3%a4ki.Sanna.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä. Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Gaudeamus.
- Peitsalo, P. 2015. Miesnäkökulma hyvinvoinnin edistämisessä. Juhlavuoden artikkelisarja. Miessakit ry. Viitattu 28.3.2022. Saatavissa <https://www.miessakit.fi/2015/11/18/miesnakokulma-hyvinvoinnin-edistamisessa/>
- Rostila, I. 2005. Tavoitelähtöinen sosiaalityö. Voimavarakeskeisen ongelmanratkaisun perusteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. SoPhi 61. Viitattu 28.3.2022. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6498-6>
- Santala, J. 2018. Naiset auttavat miehiä – sukupuolen merkityksestä sosiaalityössä. Teoksessa Outinen, H., Silván, A. & Savolainen, J. (toim.) Työelämän ulkopuolella. Tesoman miähet. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B, Raportteja 102. 58-63. Viitattu 28.3.2022. Saatavissa <https://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/102-Tyoelaman-ulkopuolella-Tesoman-miahet.pdf>
- Tuominen, T. 2021. Arjen toimijuus aikuissosiaalityön nuorilla miesasiakkailta. Teoksessa Matthies, A-L., Svenlin, A-R. & Turtiainen, K. (toim.) Aikuissosiaalityö. Tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. Tallinna: Gaudeamus, 101-118.

KUVITUSKUVAT

- Sivu 21: Grootes, M. 2019. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/WDg7DIQmfhg>
- Sivu 22: Quino, A. 2018. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/8gWEAAXJti>

Kati Ojala

MITEN OPETTAA MIESERITYISTÄ AIHETTA

Miestämö-hankkeen tehtävänä on ollut tuottaa uutta tietoa miehiä kohtaaville ammattilaisille tuomalla tietoa ilmiöistä ja asioista, joita esiintyy erityisesti miehillä (LAB 2021). Jo työsään toimivien ammattilaisten ohella, tiedon omaksuminen mieserityisistä ilmiöistä ja asioista on tärkeää ammattiin opiskeleville ja valmistuville eli niille tulevaisuuden työntekijöille, jotka vielä rakentavat omaa ammatillista osaamistaan erilaisista tiedoista, taidoista ja pätevyyksistä. Sosionomiopiskelijoiden asiakkaan kohtaamisessa ja ohjaamisessa vaadittavaa osaamista kehitetään vaiheittain läpi opintojen. Miesten kohtaamiseen liittyvää aihetta voi tarkastella esimerkiksi osana aikuisten parissa tehtävää monimuotoista työtä (kts. esim. Karjalainen ym. 2019; Karjalainen ym. 2021.), jossa miesten syrjäytymiseen ja työttömyyteen johtaneet asiat ja ilmiöt ovat läsnä. Mieserityinen menetelmäosaamisen auttaa kohtaamaan miehet ammattimaisesti ja tasa-arvoisesti.

Ohessa on kuvattu esimerkkejä opetusmateriaaleista, joiden kautta opiskelijoiden kanssa voi käsitellä mieserityisyyteen liittyvää aihetta.

Videoluento sukupuolisensitiivisestä työskentelystä

Luennon on hyvä sisältää käsitteen määrittelyä mieserityisyydestä, mieserityisistä ja rakenteellisista ilmiöistä, jotka vaikuttavat esimerkiksi miesten työttömyyteen ja syrjäytymiseen. Luennolla on hyvä käsitellä työntekijän mieserityisestä osaaamisesta, joka on tämän tiedon hyödyntämistä ja soveltamista työssä kohdattuihin miesten yksilöllisiin elämäntilanteisiin, kokemuksiin sekä niiden sijoittamiseen laajempaan kontekstiin.

Pohdintatehtävä johdantoluennosta

Opiskelijoille voi antaa pohdittavaksi esimerkiksi seuraavia kysymyksiä.

- Mitä jäi mieleen mieserityisyydestä? (Nosta esiin sinua puhuttava ajatus, asia, näkökulma, ilmiö)
- Mitä uutta tietoa sait aiheesta?
- Mitä omakohtaisia ja/tai työn kautta tulleita ajatuksia sinulla on ilmiöistä ja asioista, joita esiintyy erityisesti miehillä ja jotka olisi hyödyllistä huomioida ohjauksessa ja valmennuksessa?

Vastaukset voi dokumentoida sähköiselle alustalle, jonka kautta opettaja pääsee antamaan niistä joko yksilö- tai ryhmäkohtaista palautetta.

Yhteinen työpaja-työskentely mieserityisyydestä

Mieserityisyydestä voi järjestää myös yhteisen työpajatyöskentelyn, jolloin aiheesta on mahdollista keskustella yhdessä opiskelijoiden kanssa. Jo esitellyn videoluennon sisällön voi esittää johdantoluontona, jonka jälkeen opiskelijat voi jakaa pienryhmiin keskustelemaan aiheesta. Pienryhmien keskustelun ohjaamisessa voi hyödyntää samoja kysymyksiä kuin pohdintatehtävässä. Miestämö-hankeessa tekemiemme huomioiden mukaan, aihe on opiskelijoille varsin tuntematon, joten kuulun reflektointi ja aiheen yhteistä pohdintaa pienryhmässä synnyttää vilkasta keskustelua. Pienryhmistä on hyvä palata yhteiseen työskentelyyn, jossa voidaan purkaa vielä yhteisesti pienryhmien keskustelut ja ottaa yhteiseen käsittelyyn aiheesta nousseet lisäkysymykset.

Miesten ja heitä kohtaavien ammattilaisten tarinat

Olen sosionomeja pitkään opettaneena lehtorina huomannut, että opiskelijat kokevat usein hyödyllisenä, kun opetukseen tuodaan kokemuksen ääntä. Miestämö-hankkeessa haastateltujen työttömien miesten ja miesten parissa työskenteleviä ammattilaisten litteroituista haastatteluista työstettiin tarinoita, joiden kautta miesten omat kokemukset tulivat konkreettisesti kuulluksi. Aidoista tarinoista oppiminen on käytännöläheistä, mutta opiskelijoiden mukaan myös mielenkiintoinen tapa oppia uutta. Tarinat voivat auttaa luopumaan myös omista ennakkoluuloista ja syventää ymmärrystä asiakasnäkökulmasta. Ammattilaisten tarinat taas auttavat konkreettisesti hahmottamaan ammatillista työtä, jossa kohdataan miehiä.

LAB-ammattikorkeakoulun Työikäisten sosiaaliohjaus opintojaksolle kehitettiin ja pilotoitiin mieserityiseen osaamiseen liittyvää opetusmateriaalia vuosina 2021–2022 ja koulutimme hankkeen aikana aiheeseen lähes sata opiskelijaa. Opetusmateriaali on koottuna Avointen oppimateriaalien kirjastoon (kts. aoe.fi) ja löytyy sieltä hakusanalla mieserityisyys.

LÄHTEET

Avointen oppimateriaalien kirjasto. 2022. Mitä haluat oppia? Opetus- ja kulttuuriministeriö, CSC. Opetushallitus. Viitattu 16.9.2022. Saatavissa <https://aoe.fi/#/etusivu>

Karjalainen, P., Metteri, A. & Strömberg-Jakka, M. 2019. Tiekartta 2030: Aikuisten parissa tehtävän sosiaalityön tulevaisuus selvitys. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. STM raportteja ja muistioita 2019: 41. Viitattu 16.9.2022. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4076-5>

Karjalainen, P., Kivipelto, M., Liukko, E. & Muurinen, H. 2021. Osallisuutta ja toimintakykyä vahvistava aikuissosiaalityö – opas ammattilaisille. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. THL – OHJAUS 1/2021. Viitattu 16.9.2022. Saatavissa <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-648-0>

LAB. 2021. Miestämö – hybridillä työelämään -hanke. Viitattu 16.9.2022. Saatavissa <https://lab.fi/fi/projekti/miestamo-hybridilla-tyoelamaan>

KUVITUSKUVAT

Sivu 25; Meyer, M. 2019. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/LzT07kkCEF4>

Tiia Saareks

VUORO- PUHELU

Kapea miehen malli

Työttömien miesten sekä asiantuntijoiden haastatteluissa on paljon yhteinäisyyksiä puhuttaessa miehenä tai poikana elämisen haasteista. Miessukupuolen saappaissa eläminen tuntuu olevan yksi elämän tärkeimmistä päämääristä. Heti jos poiketaan muista, joudutaan silmätikuksi. Pojat ovat joutuneet peittelemään omaa sisintään pienestä pitäen sopeutuakseen tietynlaiseen joukkoon syrjimisen pelossa. Jatkuva epävarmuus, oman persoonan peittäminen ja itsensä rajoittaminen aiheuttaa lähes varmasti pidemmän päälle erilaisia mielenterveyden ongelmia. Jos kulkee liikaa muiden vanavedessä eikä kuuntele itseään, voi unohtaa tai ei tule edes ajatelleeksi omia tavoitteitaan ja päämääriään. Ehkä osa haastatelluista miehistä on ollut paljon pätkätöissä tai lopettanut opiskelut kesken, koska heillä ei ole ollut selkeää päämäärää välttämättä missään kohtaa elämässään. Nuorena opitut toimintamallit siirtyvät usein aikuisikään, ja niistä voi olla vaikeaa irrottautua.

Toisaalta osa miehistä mainitsee puheenvuoroissaan isän tai vanhemmat. Painostus miehenä oloon lähtee lapsena, kun yritetään vaikuttaa lapsen mielenkiinnonkohteisiin esim. lelujen kautta, vaikka lapsi selkeästi ilmaisisi halunsa leikkiä mieluummin nukeilla. Yksi on halunnut harrastaa jääkiekon sijaan tanssia, mutta vanhemmat ovat kieltäneet.

Vastauksista pystyy lukemaan rivien välistä vanhempien pelon siitä, että heidän lapsensa olisi jotenkin erilainen. Lapsi/nuori voi alkaa itsekin tuntea, että erilaisuus on jollain tapaa huono asia, ja jopa alkaa hävetä itseään.

” Mähän olin vääränlainen poika. Taas palataan siihen isään. Tuli pikku-autoja ja hokkarit. Olisin halunnut kaunoluistimet. Aina kun mentiin luistelemaan, niin se vitun jääkiekkomaila pistettiin käteen, vaikka en halunnut

” Jos haluaa toimia toisella tavalla, pitää olla hirveän vahva, vahvempi.

” Mulla ei ole mitään tietoa tuosta, mutta veikkaisin, että se jotenkin liittyy siihen, että tytöille on hyväksyttävämpää olla semmoinen niin kuin herkkyyttä osoittavaa sosiaalinen kanssakäyminen.

Häpeä on voimakas tunne, joka juontaa juurensa usein jo varhaislapsuudesta. Se on tunteena rajoittava, pahimmillaan jopa lamauttava. Häpeä syntyy, kun vanhemmille ei kyetä olevaan mieliksi eikä heidän odotuksiaan pystytäkään täyttämään. Jatkuvasti läsnä olevana siitä voi tulla osa identiteettiä, jolloin koetaan olevan puutteellinen ja kelpaamaton (Nytyi ry, Häpeä.)

Jos tällaiset normit istutetaan meihin jo varhaislapsuudessa, luodaan valmiiksi hyvin kapea elämäntie kulkea. Jos vanhemmat antaisivat lapsilleen jo varhain valita itse omat mielenkiinnonkohteensa, välttäisiinkö itsetuntokamppailuita ja jopa vääriltä uravalinnoilta?

” -- tällä hetkellä tuntuu tosi paljon siltä, että edelleen se pojan rooli on hirveän kapea. mutta tyttöjen rooli on muuttunut. tytöt saavat olla monenlaisempia kuin pojat. Tytöt saavat olla poikamaisia mutta pojat eivät saa olla tyttömäisiä.

” Siellä laahaavat sellaiset aika kapeat miehen mallit, jotka tuottavat tietynlaisia paineita, ja kun niitä ei saavuta, se tuottaa ahdistusta, koska ne tunnetaidot ovat aika hauraat.

” Suomalainen mies ei puhu niistä tunteista. tunnetason asiat. pois lukien tämmöinen suuttumus tai turhautuneisuus, ehkä ne tulevat sieltä helpommin esille. semmoinen hätä tai suru, ne ovat yleensä pois laskettuja juttuja.

” Olen sellainen konflikteja välttelevä. Musta tuntuu, että se olisi ratkennut sillä, että ensimmäisenä päivänä yläasteella olisi vain nykässyt niin lujaa turpaa kuin lähtee.

” Ja sitten kun olen sellainen ihminen, että en tykkää väkivallasta enkä riitelystä, ne näkivät minut aina helppona kohteena.

” Se ehkä vaikuttaa, että monet miehet eivät pääse tekemään sitä, mitä haluaisivat. Jos vaikka joku mies haluaisi tanssia balettia, niin ennen moni fajia olisi varmasti sanonut, että mitä sinä menet sinne likkojen harrastukseen, että mene vaikka futista pelaamaan

Muita syitä

Asiantuntijahaastattelussa tulee ilmi miesten yksinäisyys. Ihminen tarvitsee ihmistä ja vuorovaikutusta voidakseen hyvin. Kun sosiaalista kanssakäymistä tai ystäviä ei ole paljon, saattaa se vaikuttaa kokemukseen itsestä ja omasta paikastaan negatiivisesti. Joku sanoi naisten olevan luonnostaan sosiaalisempia kuin miehet. Miehet usein opetetaan nuoresta pitäen itsenäisiksi, "perheen päiksi". Sosiaalisista taidoista on työelämässä hyötyä. Supliikit ihmiset pääsevät todennäköisesti nopeammin työporukoihin mukaan, ja tiimipelaajia arvostetaan. Vastaavasti heikommat sosiaaliset taidot omaava tai vain hiljaisempi henkilö voi helposti jäädä ulos työ/opiskeluporukoista, mikä voi johtaa yksinäisyyteen ja ulkopuolisuuden tunteeseen. Tämä voi luoda kokemuksen erillisyydestä ja kelpaamattomuudesta sekä madaltaa itsetuntoa.

Miesten työhistoriaa koskevista vastauksista pystyi havaitsemaan erilaisia epävarmuuden tunteita ja itsensä vähättelyä. *"Muut lähti Ruotsin laivalle töihin. Minä en, kun pelkäsin, että en pärjää ruotsin kielessä. Ei mun olisi tarvinnut kuin vähän aikaa opiskella. Olin sotilaksi, mulla olisi ollut opettaja kotona."* Epävarmuus itsestä saattaa olla äärimmäisissä tapauksissa elämää suurestikin rajoittava tekijä. Kun koetaan, ettei pystytä mihinkään, voi ulkopuolelta tuleva kannustus olla tarpeen. Joskus pienikin kehu ja kannustaminen vahvistaa itsetuntoa sen verran, että kyetään toimimaan rohkeasti ja oman edun mukaisesti. Jos uskomme tarpeeksi johonkin tavoitteeseen, oli asia mikä tahansa, voimme sen mitä luultavammin myös saavuttaa.

Osa miehistä oli sitä mieltä, että töihin on turha enää palata, sillä työttömyyskorvauksella elää ihan hyvin. Raha ei siis välttämättä toimi työelämässä motivaattorina kaikille, varsinkaan heille, jotka ovat olleet jo pidemmän aikaa työttöminä ja totuneet tilanteeseensa. Täytyisi löytää asioita, jotka ovat itselle merkityksellisiä. Rahan tilalle oli-

si hyvä pohtia syvällisempiä arvoja, jotta työnteke tuntuisi arvokkaalta ja merkitykselliseltä. Merkityksellisyden tunne on ihmiselle perustarve, kuten esimerkiksi ruoka ja puhtaat vaatteet (Palo 2021). Työskentely tehtävissä, joista vastaavasti ei saa mielihyvää, ei jaksaa motivoitua pitkään ja voi aiheuttaa työelämästä pois putoamisen. Samalla tavalla voimme ajatella opiskelusta alalla, johon ei löydy mielenkiintoa. Se on täysin turhaa ja ajan hukkaa, koska päämäärää ja tavoitteita ei ole.

Keskusteluista huomaa, että varsinkin vanhemmilla sukupolvilla kouluttautuminen ei ole ollut niin suuressa arvossa kuin työnteke. Peruskoulun jälkeen ei välttämättä opiskeltu muuta, vaan siirryttiin suoraan työelämään. Sitten jos jostain syystä vuosien päästä työpaikka lähtee alta, ei uutta työpaikkaa ole läheskään yhtä helppo saada kuin 30 vuotta sitten. Koulutus on uudestaan työllistymisessä lähes välttämättömyyden koulutusta. Uudelleen kouluttautuminen voi tuottaa monille haasteita ja siksi oman osaamisen tunnistamista olisi hyvä hyödyntää tällaisissa tapauksissa. Toki myös osaamisen päivittäminen erilaisten kurssien avulla voi helpottaa työllistymistä matalalla kynnyksellä, jos varsinainen tutkinto-opiskelu ei ole mahdollista.

No, sitten on motivaatio-ongelma siellä, mikä tulee ja kantautuu siitä ammatillisen koulutuksen puutteesta.

Kyllähän koulutus siellä on, koulutuksen puute on iso problematiikka

On voinut olla yhdessä työssä pitkään, tehnyt samaa työtä pitkään, ollut siellä kymmeniä vuosia, 20-30 vuotta, ja joutunut sieltä pois. ei muunlaista osaamista eikä koulutusta.

Miehillä yksinäisyyttä aika paljon. Paljon yksin ollut vailla sosiaalisia kontakteja, tullut varovaiseksi. Naiset luonnostaan sosiaalisempia, heillä on jo ne verkostot aika lailla valmiit.

Tai sitten voi olla jokin muu palvelussa, palvelujärjestelmässä, sosiaalialan palvelujärjestelmässä jokin sellainen tekijä, joka on lössäyttänyt sen asiakkaan motivaation lähteä edes, koska hän kokee, että tämä on ihan turha.

Menin ammattikouluun. Siellä kuulin, että on kurseja, mistä saa rahaa. Mietin, miksi opiskelen ammattikoulussa, kun voin mennä kursseille, missä opiskelen ihan samaa.

Miehet tekevät raskaita töitä. Niitä ei ole enää paljon.

(Perinteisiä miesten aloja.)

Se on varmaan yksi ainakin, kun itsellänikin koulusta lähtien, se ei paljon opiskeleminen kiinnostanut, niin sitten joutui hakemaan sellaisia ammatteja, joissa ei nyt ollut välttämättä sitä jatkuvuutta.

Kun köyhyys tai matalatuloisuus jatkuu niin pitkään, niin se alkaa jäytää ja jotenkin asennoituu siihen, että näin se on ja näin se tulee olemaan.

Asiantuntijakeskustelut

Keskusteluista tulee ilmi, että suuri osa miehistä kokee naisten kanssa asioinnin neutraalina. Ihminen kohtaa ihmisen, ei sen kummempaa.

Osa miehistä kuitenkin kertoi, että naisille on helpompi puhua tunteista. Asiantuntija epäili, että naisista huokuva "äitiys" voi tehdä avautumisesta heille helpompaa ja suotavampaa. Äitiydellä tarkoitetaan tässä tapauksessa luultavasti hoivaavaa ja empaattista luonnetta. Tällaiset ihmiset koetaan ymmärtäväisinä, jolloin avun pyytämiseksi saattaa olla matalampi kynnyks. Tämäkään ei välttämättä ole täysin sukupuolikohtainen kysymys, vaan mahdollisesti liitännäinen myös persoonan ominaisuuksiin.

Muutaman miehen mielestä samaa sukupuolta edustavien kanssa oli helpompi ja kaa kipeitä asioita. Samasta sukupuolesta voidaan löytää samaistumispintaa ja vertaistukea. Miehet, jotka kärsivät esimerkiksi terveysvaivoja, halusivat välttää naisten kanssa asiointia; ehkä egonsa romuttumisen tai heikkoksi leimautumisen pelossa. "*Miehen pitää olla mies*", on sanottu. Oman inhimillisen haavoittuvuuden esiin tuominen saattaa tuntua haastavalta ja jopa kielletyltä, kun sen vääryyttä on korostettu jo lapsuudessa. Omien heikkouksien tunnustaminen ja esille tuominen voi olla kuitenkin eheyttävä kokemus. Se vahvistaa luottamusta asiantuntijan ja asiakkaan välillä, mikä on avoimen dialogin edellytys.

Voi olla helpompaakin kuin toiselle äijälle sanoa, että olen niin helvetin surkea, että en pääse töihin. Naisille on helpompi sanoa.

Eli jos miehelle voi puhua kuin mies miehelle, niin naiselle on jonkinlainen empatia naisilla, jonkinlainen äitiys tai jotakin, kenelle voit purkautua surun ja pahan olon pois.

Mutta kyllä naispuoliselle miehet kertovat hyvinkin tiukasti laajasti omista asioistaan, vaikeistakin tilanteista. ehkä tässä voisi olla toisenlainenkin näkökulma, että sitä surua saattaa tulla enemmän sille naiselle.

Olen vähän väärä ihminen tuohon kysymykseen, koska olen aina tullut paljon paremmin toimeen naisten kanssa. Vähän vähemmän uhkaavia. Tietenkin jos olet sellainen mies, että et tykkää siitä varmaan ottaa koviille mutta kasvaisi vain aikuiseksi.

Hänellä oli sellainen ajatus, että mies ei voi kertoa naiselle omista terveydellisistä tekijöistään, koska siinä tulee tämä miehisyys sitten. miehen pitää olla mies, niin hän ei voi omia vikojaan naispuoliselle kertoa.

Miesten tulevaisuus

Miesten tulevaisuuden suunnitelmia lu-
kiessa voidaan huomata selkeä kaipuu
työelämään. Se ei ole ihme sinänsä, sillä
työ luo elämään säännöllisyyttä ja ruti-
ineja, mikä lisää arjen hyvinvointia (Mie-
lenterveystalo). He haluavat suorittaa
kesken jääneet opiskelut loppuun. Tun-
ne, että saavuttaa jotakin, on itsetunnon
kannalta todella tärkeää. Se luo itsevar-
muutta ja uskoa itseen, jolloin myös tun-
ne pystyvyydestä lisääntyy.

Miten voisimme auttaa näitä miehiä
saavuttamaan tulevaisuuden haavei-
taan työelämän suhteen? Ensinnäkin
tavoitteen asettaminen on eriarvoisen
tärkeää. Itselle merkittävä tavoite li-
sää motivaatiota ja auttaa selviytymään
myös vaikeuksia kohdatessa. Ilman sel-
keää päämäärää haaveet ja suunnitelmat
saattavat jäädä pelkäksi puuhasteluksi,
joka loppuu aikanaan kyllästymisen is-
kiessä.

Mutta joillakin olisi ollut
selkeästi tarve päivittää
sitä atk-osaamista tai se
oli hyvin suppea.

Tarkoitus olisi julkaista jossain vaiheessa
3D-printattu korumallisto. Mulla on
artesaani-alan koulutus ja jalometallialalta.

En tiedä, mutta se on
työkokeilu jonnekkin..
Kyllä pitää mennä ainakin
kokeilemaan.

Olen nyt viimeisen
viikon kuntouttavassa
työssä

Minulla on nyt unelma,
että jaksaisin käydä
tämän koulun läpi.

Töihin mä haluaisin.

Kyllä mä tekisin mielelläni
(osuuskunnan työttömille).
Mutta mulla on se, mut on niin
monta kertaa ammuttu alas,
mun idean takia.

” - asiantuntija
” - osallistuja

LÄHTEET

Mielenterveystalo. Arjen perusteet. Viitattu 10.3.2022. Saatavissa https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/itsehoito/tyokaluja_itsehoito/Pages/arjenperusteet.aspx

Nyyti Ry. Häpeä. Viitattu 8.3.2022. Saatavissa <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/tunteet/hapea>

Palo, M. 2021. Kun työ tuntuu merkitykselliseltä, se vaikuttaa suoraan hyvinvointiin ja terveyteen – omaa työtään voi tuunata mielekkäämmäksi. Yle. Viitattu 8.3.2022. Saatavissa <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2021/03/10/kun-tyo-tuntuu-merkitykselliselta-se-vaikuttaa-suoraan-hyvinvointiin-ja>

KUVITUSKUVAT

Sivu 28: Possessed Photography, 2020. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/tiNCpHudGrw>

Sivu 31: Henry, M. 2016. Unsplash. Viitattu 11.11.2022. Saatavissa <https://unsplash.com/photos/kq3MXXDGeOM>

LIITE 1

Ilmiökeskustelu mieserityisyydestä

keskeinen ajatus on tuoda aiheesta kiinnostuneita ihmisiä yhteen ja mahdollistaa tasavertainen, vuorovaikutteinen dialogi, jossa pohditaan yhdessä ilmiöiden luonnetta sekä niihin liittyviä syy-seuraussuhteita eri näkökulmista

01

VALITSE AIHE

mieserityiseen liittyvä teema, joko kiinnostaa kuulijoita, esim. miesten vanhemmuus, miesten itsetunto, nuoret miehet, työllisyyteen liittyvät kysymykset

miehiä eri yhteyksissä tapaavat ammatillaiset ja kohderyhmään kuuluvat, hyödynnä markkinoinnissa verkostoja

02

**KUTSU
KESKUSTELIJOITA**

03

**ILMIÖKESKUSTELU:
ALUKSI**

kerro ilmiökeskustelussa työskentelystä ja esittele paikalla olijat

alustajan puheenvuoro, tarkoituksena on johdattaa keskustelijat tilaisuuden tarkempaan aiheeseen

keskustelua jatketaan yhdessä rakentaen uutta ymmärrystä aiheeseen erilaisista näkökulmista käsin

04

**YHTEINEN
KESKUSTELU**

05

**ILMIÖKESKUSTELU:
LOPUKSI**

tee yhteenveto käydystä keskustelusta ja työskentelystä, kerää osallistujilta palautetta

ILMIÖKESKUSTELU

PALAUTE

Arvioi tämänkertainen ilmiökeskustelu seuraavien asteikkojen avulla. Valitse se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten Sinun kokemustasi.

Kokemus keskusteluun osallistumisesta

- 1= En kokenut tullessi kuulluksi, ymmärretyksi ja kunnioitetuksi
- 2
- 3
- 4
- 5= Tulin kuulluksi, minua ymmärrettiin ja minua kunnioitettiin

Keskustelun aiheet

- 1= Emme keskustelleet olennaisista aiheista ja asioista
- 2
- 3
- 4
- 5= Keskustelimme olennaisista aiheista ja asioista

Työskentelytapa

- 1= Työskentelytapa ei sopinut minulle
- 2
- 3
- 4
- 5= Työskentelytapa sopi minulle hyvin

Ilmiökeskustelun fasilitointi

- 1= Fasilitointi ei tukenut keskustelua
- 2
- 3
- 4
- 5= Fasilitointi tuki keskustelua

Yleisesti

- 1= Tämän päivän ilmiökeskustelusta puuttui jotain
- 2
- 3
- 4
- 5= Yleisesti ottaen ilmiökeskustelu oli hyvä

LIITE 2

Hankkeeseen liittyvät blogijulkasut

2021:

Sarjanoja, H. 2021. **Työelämä tarvitsee monipuolisia osaajia.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/tyoelama-tarvitsee-monipuolisia-osaajia/>

Ojala, K. 2021. **Miesten työllisyyden edistämistä hankeyhteistyössä.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miesten-tyollisyyden-edistamista-hankeyhteistyossa/>

Sarjanoja, H & Ojala, K. 2021. **Kuuleeko kukaan? Ilmiökeskustelussa käytiin dialogia nuorista miehistä.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/kuuleeko-kukaan-ilmiokeskustelussa-kaytiin-dialogia-nuorista-miehista/>

2022:

Sarjanoja, H. 2022. **Miten miehen itsetunto rakentuu.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miten-miehen-itsetunto-rakentuu/>

Ojala, K. 2022. **Lyhytkurssilla digivalmiuksia korkeakoulutetuille maahanmuuttajille.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/lyhytkurssilla-digivalmiuksia-korkeakoulutetuille-maahanmuuttajille/>

Saareks, T. & Sarjanoja, H. 2022. **Mies ja työttömyys.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/mies-ja-tyottomyys/>

Ojala, A. 2022. **Miehille verkkosivu hyvinvoinnin tueksi.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miehille-verkkosivu-hyvinvoinnin-tueksi/>

Ojala, A. 2022. **Työllisyyttä hoidetaan Lahdessa tiiviissä yhteistyössä** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/tyollisyytta-hoidetaan-lahdessa-tiiviissa-yhteistyossa/>

Ojala, A. 2022. **Miestämön kurssi kasvattaa digirohkeutta.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miestamon-kurssi-kasvattaa-digirohkeutta/>

Seppälä, M. 2022. **Miestämö-hanke järjestää ilmiökeskustelujen sarjan.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miestamo-hanke-jarjestaa-ilmiokeskustelujen-sarjan/>

Ojala, K. 2022. **Miestämön ilmiökeskustelut kokosivat osallistujia dialogiin.** LAB Focus. Saatavissa <https://blogit.lab.fi/labfocus/miestamon-ilmiokeskustelut-kokosivat-osallistujia-dialogiin/>

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAB-ammattikorkeakoulun julkaisusarja, osa 54

ISSN 2670-1928 (PDF)
ISBN 978-951-827-431-8 (PDF)